

Constantin ANECHITOAIE

**DREPTUL PROPRIETĂȚII INTELLECTUALE.
DREPTUL DE AUTOR ȘI DREPTURILE CONEXE**

-CURS UNIVERSITAR-

Constantin ANECHITOAIE

**DREPTUL PROPRIETĂȚII
INTELECTUALE.
DREPTUL DE AUTOR
ȘI DREPTURILE CONEXE**

-CURS UNIVERSITAR-

Copyright © 2014, **Editura Pro Universitaria**

Toate drepturile asupra prezentei ediții aparțin
Editurii Pro Universitaria

Nicio parte din acest volum nu poate fi copiată fără acordul scris al
Editurii Pro Universitaria

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
ANECHITOAIE, CONSTANTIN

**Dreptul proprietății intelectuale : dreptul de
autor și drepturile conexe : curs universitar /**
Anechitoae Constantin. – București : Pro Universitaria,
2014

Bibliogr.

ISBN 978-606-647-902-8

347.77(075.8)

Capitolul I

Introducere în domeniul dreptului de autor¹

1. Noțiuni introductive

Legea dreptului de autor este o ramură a acelei părți a legislației care reglementează drepturile autorilor creațiilor intelectuale².

Asemenea drepturi sunt protejate prin lege în majoritatea țărilor. Rațiunea acestei protecții a drepturilor creatorilor este dată de necesitatea stimulării și sprijinirii creativității indivizilor și de necesitatea de a face ca rezultatele acestei creativități să fie disponibile printr-o cât mai largă diseminare. Dreptul de autor vizează anumite forme ale creativității, legate în primul rând de comunicația în masă. De asemenea ele sunt legate de cvasitotalitatea formelor și metodelor de comunicare publică, nu numai de publicațiile tipărite, ci și de radiodifuzarea prin organisme de radio și de televiziune, de reprezentarea publică a filmelor în sălile de cinema etc. și chiar de sistemele computerizate pentru stocarea și regăsirea informațiilor.

Dreptul de autor, este astfel un puternic stimulent al activității de creație intelectuală, care reglementează drepturile creatorilor asupra creațiilor lor intelectuale. Majoritatea operelor artistice, de exemplu cărțile, picturile sau desenele, există doar din momentul în care au fost încorporate într-un obiect fizic. Altele însă există chiar dacă nu au fost încorporate unui suport fizic. De exemplu, muzica sau poeziile constituie opere, chiar dacă nu au fost încă, sau chiar înainte de a fi fost scrise printr-o notație muzicală sau prin cuvinte.

Dreptul de autor, totuși, protejează numai forma de exprimare a ideilor, nu și ideile înseși. Transformările domeniului dreptului de autor în ultimii ani au cunoscut valorile cele mai mari dintre toate celelalte drepturi

¹ Constantin Anecitoae. *Introducere în dreptul proprietății intelectuale. Ediția a 7-a.* București: Ed. Bren, 2012, pp. 107-224; Constantin Anecitoae. *Dreptul proprietății intelectuale.* București: Ed. Pro Universitaria, 2013, pp. 33-148.

² *Intellectual property reading material (Introducere în proprietatea intelectuală)*, Traducere de: Pârnu Rodica; Oprea Laura; Dinescu Magda, Revizuire traducere: Mănăstireanu Mihai. București: Ed. ROSETTI, 2001, p. 142.

intelectuale. Evoluția noilor tehnici de comunicare și de difuzare a impus reconsiderarea protecției creației intelectuale. **Creativitatea**³ protejată prin dreptul de autor este astăzi - creativitatea în alegerea și aranjarea, dispunerea cuvintelor, a notelor muzicale (note muzicale puse pe tonalitățile emise de unele instrumente electronice de ex.), a formelor, a culorilor, ș.a.m.d.

Dreptul de autor îl protejează pe titularul drepturilor asupra operelor științifice, literare și artistice împotriva aceluia care „copiază”, în speță a aceluia care iau și folosesc forma în care opera originală a fost exprimată de autor, prin respectarea drepturilor morale (nepatrimoniale) și a drepturilor patrimoniale.

2. Sediul materiei

2.1. Legislație națională în domeniul dreptului de autor și drepturilor conexe

- ✓ Legea nr. 8 din 14 martie 1996 *privind dreptul de autor și drepturile conexe*⁴;
- ✓ ~~Decretul nr. 321 din 18/06/1956 privind dreptul de autor~~⁵;
- ✓ OG 25 din 2006 (r1) - privind întărirea capacității administrative a Oficiului Român pentru Drepturile de Autor⁶;

³ Potrivit dicționarelor în domeniu, activitatea creativă reprezintă activitatea intelectuală exercitată de autorul unei opere de creație intelectuală. Opera de creație intelectuală este recunoscută și protejată prin simplul fapt al realizării ei, chiar neterminată și indiferent care ar fi modalitatea de creație, modul sau forma concretă de exprimare și independent de valoare și destinație. Rodica Pârnu, Ciprian-Raul Romișan. *Lexicon juridic. Dreptul de autor și drepturile conexe*. București: Ed. All Beck, 2005, p. 2.

⁴ Data de 14 martie 1996 reprezintă în fapt data adoptării Legii nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe, publicat în Monitorul Oficial, Partea I nr. 60 din 26/03/1996. Actul a intrat în vigoare la data de 24 iunie 1996. Actul a fost completat de: Legea nr. 285/2004 pentru modificarea și completarea Legii nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe; Ordonanța de urgență nr. 123/2005 pentru modificarea și completarea Legii nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe; Legea nr. 329/2006 privind aprobarea Ordonanței nr. 123/2005 pentru modificarea și completarea Legii nr. 8/1996 privind dreptul de autor și drepturile conexe; Legea nr. 187/2012 Lege pentru punere în aplicare a Legii nr. 286/2009 privind Codul penal și de Legea nr. 255/2013 (Modificat de Rectificare 2013).

⁵ Publicat în Buletinul Oficial nr. 18 din 27/06/1956, Modificat de Decret nr. 1172/1968, Abrogat de Legea nr. 8/1996 la data de 24 iunie 1996.

⁶ Republicat în baza Legii nr. 363/2007 în Monitorul Oficial, Partea I nr. 657 din 18/09/2008. Actul a intrat în vigoare la data de 21 septembrie 2008. Actul a fost completat de: OUG nr. 43/2010.

- ✓ OUG 43 din 2010 - pentru modificarea unor acte normative în vederea reducerii sau simplificării administrative a unor autorizații/avize/proceduri ca urmare a măsurilor asumate de Guvernul României în cadrul Planului de simplificare aferent Memorandumului de înțelegere dintre Comunitatea Europeană și România, semnat la București și la Bruxelles la 23 iunie 2009 - Legea 99/2011 privind aprobarea Ordonanței de urgență a Guvernului nr. 43/2010 pentru modificarea unor acte normative în vederea reducerii sau simplificării administrative a unor autorizații/avize/proceduri ca urmare a măsurilor asumate de Guvernul României în cadrul Planului de simplificare aferent Memorandumului de înțelegere dintre Comunitatea Europeană și România, semnat la București și la Bruxelles la 23 iunie 2009⁷;
- ✓ HG 1095 din 2000 - pentru aprobarea Normelor metodologice privind modul de depunere și de distrugere a suporturilor, materialelor, fonogramelor, marcajelor holografice sau a copertelor confiscate⁸;
- ✓ HG 974 din 2001 - privind programul de cooperare între Guvernul României și Organizația Mondială a Proprietății Intelectuale (O.M.P.I.)⁹;
- ✓ HG 401 din 2006 - privind organizarea, funcționarea, structura personalului și dotările necesare îndeplinirii atribuțiilor Oficiului Român pentru Drepturile de Autor¹⁰;
- ✓ HG 1086 din 2008 - privind stabilirea tarifelor pentru operațiunile efectuate de Oficiul Român pentru Drepturile de Autor contra cost și pentru aprobarea Normelor metodologice privind nivelul de constituire, condițiile de repartizare și de utilizare a fondului de stimulente pentru personalul Oficiului Român pentru Drepturile de Autor¹¹;

⁷ Aprobata de Legea nr. 99/2011, Publicată în Monitorul Oficial, Partea I nr. 316 din 13/05/2010, dată când a intrat în vigoare. Actul a fost completat de: Legea nr. 99/2011 și de Legea nr. 160/2011.

⁸ Publicată în Monitorul Oficial, Partea I nr. 608 din 27/11/2000, dată când a intrat în vigoare.

⁹ Publicată în Monitorul Oficial, Partea I nr. 656 din 18/10/2001, dată când a intrat în vigoare.

¹⁰ Publicată în Monitorul Oficial, Partea I nr. 292 din 31/03/2006, dată când a intrat în vigoare. Modificată de: HG. Nr. 698/2009; HG nr. 1410/2009; HG nr. 1135/2010 și de HG nr. 947/2011.

¹¹ Publicată în Monitorul Oficial, Partea I nr. 700 din 15/10/2008. Actul a intrat în vigoare la data de 14 noiembrie 2008. A se vedea Normă metodologică 2009.

- ✓ Decizia directorului general al ORDA nr. 30 din 23 februarie 2006 pentru stabilirea și publicarea în Monitorul Oficial al României, Partea I, în conformitate cu art. 47 din Ordonanța Guvernului nr. 25/2006 privind întărirea capacității administrative a Oficiului Român pentru Drepturile de Autor, modelelor cererilor-tip privind înregistrarea în registrele naționale administrate de Oficiul Român pentru Drepturile de Autor, a modelului formularului special și marcajele holografice deteriorate și marcajele holografice aplicate pe fonogramele sau videogramele retrase din circuitul comercial, a modelului raportului de aplicare a marcajelor holografice pe fonograme sau videograme, a modelelor certificatelor de înregistrare în registrele naționale administrate de Oficiul Român pentru Drepturile de Autor, a modelelor adeverințelor de înscriere în registrele naționale administrate de Oficiul Român pentru Drepturile de Autor și a modelului autorizației de înregistrare în Registrul

2.2. Reglementări la nivel internațional în domeniul dreptului de autor și drepturilor conexe

2.2.1. Convenția de la Berna pentru protecția operelor literare și artistice (1886)

La data de 01 ianuarie 2014 erau membre ale Tratatului de la Berna, un număr de 167 de state¹².

După îndelungate discuții, care au durat aproape 25 de ani, la 09 septembrie 1886 s-a încheiat *Convenția de la Berna pentru protecția operelor literare și artistice* (Berne Convention for the Protection of Literary and Artistic Works), cel mai vechi tratat în domeniul dreptului de autor. Convenția a intrat în vigoare la 05 decembrie 1887¹³. Ulterior,

¹² http://www.wipo.int/treaties/en/ShowResults.jsp?lang=en&treaty_id=15. „Berne Convention for the Protection of Literary and Artistic Works” este disponibil pe: http://www.wipo.int/treaties/en/text.jsp?file_id=283698. România a ratificat Convenția de la Berna pentru protecția operelor literare și artistice, revizuită și semnată la Stockholm la 14 iunie 1969 prin Decretul Consiliului de Stat nr. 549 din 29/07/1969, Publicat în Buletinul Oficial nr. 84 din 31/07/1969.

¹³ Convenția de la Berna pentru protecția operelor literare și artistice din 9 septembrie 1886 completată la Paris la 4 mai 1896, revizuită la Berlin la 13 noiembrie 1908, completată la Berna la 20 martie 1914, revizuită la Roma la 2 iunie 1928, revizuită la Bruxelles la 26 iunie 1948, revizuită la Stockholm la 14 iulie 1967 și la Paris la 24 iulie

Convenția a fost amendată și completată printr-un Act adițional și o Declarație interpretativă, semnate la Paris, la 04 mai 1896.

Convenția de la Berna a fost adoptată de 9 state, în calitate de membre fondatoare. Țările contractante sunt constituite în Uniunea pentru protecția drepturilor autorilor asupra operelor lor literare și artistice.

Convenția de Uniune este deschisă oricărui alt stat. În vederea introducerii de ameliorări de natură să perfecționeze sistemul Uniunii, Convenția a fost supusă unor revizuii succesive. Revizuirea dispozițiilor Convenției s-a realizat prin următoarele modificări:

☞ Actul de revizuire de la Paris la Berlin, din 13 noiembrie 1908, intrat în vigoare la 09 septembrie 1910 și completat la Berna, la 30 martie 1914;

☞ Actul de la Roma, din 02 iunie 1928, intrat în vigoare la 01 august 1931;

☞ Actul de la Bruxelles, din 26 iunie 1948, intrat în vigoare la 01 august 1951;

☞ Actul de la Stockholm, din 14 iulie 1967, intrat în vigoare exclusiv pentru articolele 22 – 30, la 01 ianuarie 1970;

☞ Actul de la Paris, din 24 iulie 1971, intrat în vigoare la 10 octombrie 1974 și modificat la 28 septembrie 1979.

Cu toate că majoritatea statelor membre au aderat la Actul de la Paris din 1971, 10 state aplică forma revizuită de la Bruxelles, iar 7 state aplică forma revizuită de la Roma.

Structura organizatorică a Uniunii de la Berna este formată din Adunare, Comitetul executiv și Biroul internațional.

Adunarea constituie organul de conducere al Uniunii de la Berna, fiind alcătuită din țările membre. Adunarea se ocupă de toate problemele privind Uniunea și aplicarea Convenției.

Principalele atribuții ale Adunării constau în următoarele: stabilirea directivelor referitoare la pregătirea conferințelor de revizuire; examinarea și aprobarea rapoartelor și a activității Directorului general;

1971 și modificată la 28 septembrie 1979 (r1), Actul a intrat în vigoare la data de 17 aprilie 1998. România a aderat la Convenția de la Berna pentru protecția operelor literare și artistice din 9 septembrie 1886, în forma revizuită prin Actul de la Paris la 24 iulie 1971 și modificată la 28 septembrie 1979 prin Legea nr. 77 din 08/04/1998, Promulgată prin Decretul nr. 123/1998, Publicată în Monitorul Oficial, Partea I nr. 156 din 17/04/1998.

alegerea membrilor Comitetului executiv al Adunării; examinarea și aprobarea rapoartelor, precum și stabilirea obiectivelor Comitetului executiv; aprobarea bugetului și adoptarea regulamentului financiar; crearea de comitete de experți și grupuri de lucru necesare realizării obiectivelor Uniunii; adoptarea modificărilor privind clauzele administrative; orice alte acțiuni sau sarcini legate de activitatea Uniunii.

Adunarea se întrunește, în sesiune ordinară, o dată la doi ani la convocarea Directorului general. La cererea Comitetului executiv sau la cererea făcută de o pătrime din numărul țărilor membre, Adunarea se întrunește în sesiunea extraordinară. Hotărârile se adoptă în prezența a jumătate din numărul țărilor membre, cu o majoritate de două treimi din numărul voturilor exprimate (art. 22).

Comitetul executiv este compus din țările alese de Adunare. Numărul lor este de o pătrime din țările membre ale Adunării, ținându-se seama de o repartiție geografică echitabilă și de necesitatea ca țările părți ale unor aranjamente speciale să fie reprezentate.

Comitetul executiv se întrunește o dată pe an, în sesiunea ordinară, la convocarea Directorului general. Din inițiativa Directorului general, la cererea președintelui sau a unei pătrimi din numărul membrilor, Comitetul executiv se întrunește în sesiune extraordinară. Hotărârile se iau în prezența a jumătate din numărul țărilor membre, cu majoritatea simplă a voturilor exprimate (art. 23).

Biroul internațional exercită atribuțiile administrative ale Uniunii. Directorul general al Organizației este cel mai înalt funcționar al Uniunii și o reprezintă.

Biroul internațional adună și publică informațiile privitoare la protecția dreptului de autor. Lunar, Biroul internațional editează revista *Industrial Property and Copyright* (art. 24).

Uniunea are un buget. Pentru determinarea părții anuale de contribuție la buget, fiecare țară din Uniune este încadrată într-o clasă, plătind pe baza unui număr de unități (art. 25).

Statele participante la Convenția de la Berna au dreptul de a încheia între ele convenții particulare prin care să recunoască autorilor drepturi mai întinse decât cele acordate de Uniune (art. 7). Tot statele membre au dreptul de a autoriza, de a supraveghea sau de a interzice, prin măsuri de legislație sau poliție internă, difuzarea pe teritoriul lor a oricărei opere de creație intelectuală (art. 17).

Orice diferend între două sau mai multe țări ale Uniunii, referitor la interpretarea sau la aplicarea Convenției, care nu va fi rezolvat prin negocieri, poate fi adus în fața Curții Internaționale de Justiție de către oricare dintre țările în cauză, prin petiție. Țările membre pot să declare însă că nu se consideră legate de aceste dispoziții.

Convenția de la Berna este încheiată pe o durată nelimitată. Orice țară poate să denunțe Convenția printr-o notificare adresată Directorului general (art. 35).

2.2.1.1. Sumarul Convenției de la Berna pentru protecția operelor literare și artistice (1886)

Convenția se întemeiază pe trei principii de bază și conține o serie de prevederi care determină protecția minimă care trebuie acordată, precum și prevederi speciale la dispoziția țărilor în curs de dezvoltare care ar dori să le utilizeze.

(1) Cele trei principii de bază sunt următoarele:

- (a) Operele care își au originea într-unui dintre statele contractante (adică opere al căror autor este cetățean al unui astfel de stat sau opere care au devenit publice pentru prima dată într-un astfel de stat) trebuie să beneficieze în fiecare dintre celelalte state contractante de aceeași protecție pe care acestea o acordă cetățenilor proprii (principiul „*tratamentului național*”¹⁴;
- (b) Această protecție nu trebuie să fie condiționată de respectarea unor formalități (principiul „*protecției automate*”¹⁵);
- (c) Această protecție este independentă de existența protecției în țara de origine a operei (principiul „*independenței protecției*”).

Dacă totuși un stat contractant oferă un termen mai lung de protecție decât termenul minim prescris de Convenție iar opera încetează să mai fie protejată în țara de origine, protecția poate să fie refuzată în momentul în care încetează protecția în țara de origine.

¹⁴ Conform Acordului TRIPS, principiile tratamentului național, protecția din oficiu și independența protecției creează de asemenea obligații pentru acele state membre ale OMC care nu sunt parte la Convenția de la Berna. În plus, Acordul TRIPS impune obligația „tratamentului națiunii celei mai favorizate”, în baza căruia avantajele acordate de un stat membru al OMC cetățenilor oricărui alt stat trebuie să fie acordate cetățenilor tuturor statelor membre ale OMC. Trebuie de asemenea să se remarce faptul că posibilitatea de aplicare cu întârziere a Acordului TRIPS menționată mai sus nu se aplică la tratamentul național și la obligațiile națiunii celei mai favorizate.

¹⁵ Idem.